

Odůvodnění žádosti o výjimku podle čl. 6 odst. 10 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/943 ze dne 5. června 2019 o vnitřním trhu s elektřinou (dále jen „Nařízení“)

Verze s vyznačeným obchodním tajemstvím

ČEPS, a.s. (dále jen „ČEPS“) podala Energetickému regulačnímu úřadu (dále jen „ERÚ“) žádost udělení o výjimky podle čl. 6 odst. 9 Nařízení. V případě, že ERÚ tuto výjimku ČEPS udělí, žádá ČEPS ERÚ o udělení výjimky i dle čl. 6 odst. 10 Nařízení. ČEPS v tomto odůvodnění uvádí skutečnosti, které prokazují splnění podmínek stanovených Nařízením, které odůvodňují udělení výjimky podle čl. 6 odst. 10 Nařízení.

Žádost o udělení výjimky se vztahuje pouze k té části objemu celkové regulační zálohy, ke které udělil ERÚ výjimku z povinnosti nakupovat regulační zálohu na denním trhu (dále jen „DT“) podle čl. 6 odst. 9 Nařízení.

1 Časové období, po něž má výjimka platit (čl. 6 odst. 10 písm. a) Nařízení)

ČEPS žádá o možnost nákupu regulační zálohy (v objemu udělené výjimky podle čl. 6 odst. 9 Nařízení požadované žádostí ČEPS ze dne 6. 3. 2024 č. j. ČEPS: 43/24/13000) prostřednictvím smluv s délkou smluvního období nepřesahující jeden rok, a to na období od 1. 1. 2025 do 31. 12. 2025.

2 Objem regulační zálohy, pro něž má výjimka platit (čl. 6 odst. 10 písm. b) Nařízení)

ČEPS žádá o možnost nákupu ve výše uvedeném časovém období, v rozsahu udělené výjimky podle čl. 6 odst. 9 Nařízení požadované žádostí ČEPS ze dne 6. 3. 2024 č. j. ČEPS: 43/24/13000, tedy:

- do výše 60 % celkového objemu standardních produktů regulační zálohy,
- a do výše 70 % celkového objemu všech produktů regulační zálohy,

VEDEME ELEKTŘINU NEJVYŠŠÍHO NAPĚTÍ



tak, aby byly zmíněné části celkového objemu regulační zálohy zajištěny s dostatečným předstihem v rámci výběrového řízení. Zbývá část regulační zálohy bude v souladu s Nařízením nakupována na DT.

3 Analýza dopadu výjimky na účast zdrojů zajišťujících výkonovou rovnováhu (čl. 6 odst. 10 písm. c) Nařízení)

Regulační zálohu tvoří tyto služby výkonové rovnováhy (dále jen „SVR“): standardní produkty aFRR+, aFRR-, mFRR+, mFRR- a specifický produkt mFRR5. Služba výkonové rovnováhy FCR (automatická regulace frekvence) regulační zálohu netvoří, jelikož aktivací FCR nevzniká regulační energie. Služba FCR není předmětem žádosti o výjimku dle čl. 6 odst. 10 Nařízení. V současné době má ČEPS uzavřeny rámcové dohody o poskytování služeb výkonové rovnováhy s celkem 41 poskytovateli a jejich počet se každý rok zvyšuje. Z toho vyplývá, že stabilní tržní prostředí, ve kterém ČEPS nakupuje prostřednictvím výběrových řízení regulační zálohu na roční bázi, zaručuje zajištění bezpečného a spolehlivého provozu a je, z dále uvedených důvodů, pro poskytovatele motivační. Tím je i na dlouhodobém trhu vyvíjen tlak na snižování cen regulační zálohy.

Většina dlouhodobých smluv na regulační zálohu je uzavírána s provozovateli energetických zařízení, kteří svoji výrobu a související obnovu a rozvoj svých energetických zařízení plánují se značným předstihem (minimálně na roční bázi) a posun nákupu regulační zálohy na kratší dobu před dodávkou pro ně představuje dodatečné provozní riziko. Pro ilustraci lze uvést, že provozovatelé energetických zařízení zajišťujících i dodávky tepla v rámci centrálního zásobování preferují dlouhodobá (roční) výběrová řízení, čímž eliminují potřebu mít obchodní dispečink a nabízet regulační zálohy na krátkodobé bázi. Zároveň v případě uzavřených dlouhodobých smluv na poskytování regulační zálohy znají provozovatelé energetických zařízení ve značném předstihu přesný objem regulačních záloh, které hodlají ČEPS poskytovat a díky tomu mohou snadněji a efektivněji plánovat svůj provoz, obnovu a případný další rozvoj. Proto jim uzavírání smluv na regulační zálohu v délce trvání jednoho roku optimalizuje náklady na opakované zadávání nabídek a usnadňuje plánování výroby a celého provozu energetického zařízení.

Neudělení výjimky by představovalo pro poskytovatele nejistotu v podobě neprodání volného výkonu na trhu s regulační zálohou, což může způsobit jejich přechod na dlouhodobý trh s elektřinou, na kterém si budou moci zajistit svůj provoz i na roční, případně i delší bázi. Úbytkem nabízejících poskytovatelů může pro ČEPS vzniknout riziko v podobě nezajištění potřebné regulační zálohy a zvýšení nákladů na nákup regulační zálohy.

Naopak postupně se etabloující menší poskytovatelé využívající obnovitelné zdroje energie se řídí aktuální, například hydrologickou situací a nabízí služby jen na DT. Pro tyto

VEDEME ELEKTŘINU NEJVYŠŠÍHO NAPĚTÍ



poskytovatele je DT atraktivnější a prodloužení délky smluvního období z měsíce na maximálně rok na ně nebude mít negativní vliv.

V neposlední řadě by neudělení výjimky, tj. organizování měsíčních výběrových řízení, znamenalo zvýšenou administrativní zátěž a s tím spojené dodatečné náklady ČEPS a poskytovatelů.

3.1 Vývoj dostupnosti výkonu

Dostupnost regulačních záloh v měsíčních kontraktech nelze kvůli neexistující zkušenosti s takovými kontrakty jednoznačně predikovat. Lze pouze odhadovat skutečnosti, které mohou mít vliv na dostupnost regulačních záloh v měsíčních kontraktech. Mezi tyto skutečnosti patří:

- cena silové elektřiny,
- ceny povolenek,
- neočekávané odstávky a údržby energetických zařízení,
- sezónní spotřeba,
- venkovní teplota,
- mimořádné geopolitické vlivy.

Pro ČEPS by mohl případný přechod na měsíční kontrakty znamenat nepřesnosti v roční přípravě provozu, ve které je kontrolována dostupnost energetických zařízení schopných poskytovat regulační zálohu. To zejména díky tomu, že poskytovatelé nebudou schopni optimálně naplánovat odstávky dle poskytování regulačních záloh. ČEPS by poté nemohla s jistotou dopředu určit, zda má dostatek energetických zařízení schopných poskytovat regulační zálohu.

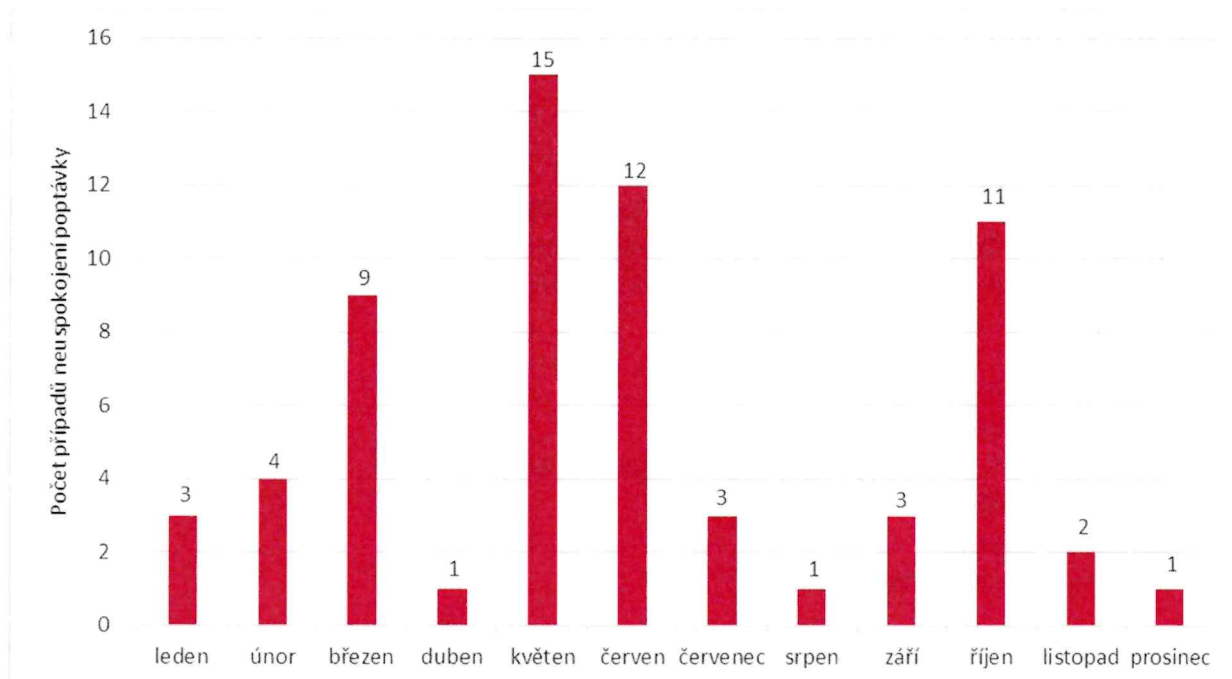
Dopad na likviditu nabídek na trhu má také cena silové elektřiny (respektive rozdílu ceny silové elektřiny a ceny povolenky). V případě vysoké ceny silové elektřiny může pro poskytovatele být výhodnější svůj volný výkon prodat na trzích se silovou elektřinou a neúčastnit se trhu s regulační zálohou. Naopak v období, kdy bude cena se silovou elektřinou nízká, mohou poskytovatelé přistoupit k odstavení svého energetického zařízení, protože usoudí, že provoz za nízké ceny silové elektřiny a prodej zbylého výkonu pro regulační zálohu není výhodný (respektive nejistý). Pro ČEPS to znamená významné bezpečnostní riziko nepokrytí poptávky regulačních záloh.

Všechny výše zmíněné aspekty lze pozorovat na DT se SVR, na kterém ČEPS od 1. 1. 2020 nakupuje přibližně 30 % celkového objemu regulační zálohy. Tyto aspekty se projevují snížením nabízeného objemu regulační zálohy, který vyústil i v nepokrytí poptávky

VEDEME ELEKTŘINU NEJVYŠŠÍHO NAPĚTÍ



v jednotlivých službách SVR, jak ilustruje Obrázek 1. Tento obrázek zahrnuje i případy, kdy nedošlo k pokrytí poptávky po SVR včetně 10% bezpečnostní rezervy. Dopady rozšíření DT se SVR jsou podrobně popsány v žádosti o udělení výjimku podle čl. 6 odst. 9 Nařízení.



Obrázek 1 - Počet dnů ve kterých došlo k neuspokojení poptávky po SVR (vč. 10% bezpečnostní rezervy) v roce 2023

VEDEME ELEKTŘINU NEJVYŠŠÍHO NAPĚTÍ



3.2 Účast energetických zařízení

Roční výběrová řízení, která ČEPS dosud pořádala, představovala pro poskytovatele jistotu a stabilitu. Poskytovatelé mohli na základě výsledků výběrového řízení naplánovat dodávky paliva a odstávky energetických zařízení pro následující rok. Právě stabilita a jistota ročních příjmů představuje pro současné i nové poskytovatele motivační složku účasti v ročních výběrových řízeních. Stabilita a možnost plánovat provoz na roční bázi představuje motivaci i pro nové subjekty stát se poskytovatelem. Potenciální zájemci jsou díky tomu schopni naplánovat návratnost nákladů spojených se vstupem na trh s regulační zálohou (certifikace, úprava informačních a řídicích systémů). Náklady spojené se vstupem na trh s regulační zálohou dle platné legislativy nejsou zanedbatelné a v případě odstranění jistoty v podobě ročních kontraktů mohou být pro potenciální poskytovatele nepřijatelné.

Dlouhodobé kontrakty (dále jen „DK“) na rok dopředu umožňují poskytovatelům efektivně plánovat svoji výrobu, odstávky a údržbu energetických zařízení. Na základě výběrových řízení, která probíhala v podzimním období na další kalendářní rok, byli poskytovatelé schopni předat ČEPS plán odstávek výrobních zařízení do roční přípravy provozu podle bodu 1 odst. 1 písm. d) přílohy č. 1 vyhlášky č. 79/2010 Sb., o dispečerském řízení elektrizační soustavy a o předávání údajů pro dispečerské řízení, poskytovaný ČEPS podle § 9 odst. 4 písm. e) této vyhlášky. Dále byly odstávky aktualizovány v měsíční přípravě provozu. Pokud by byly regulační zálohy nakupovány na měsíční bázi, nebudou poskytovatelé schopni optimálně naplánovat odstávky dle poskytování regulační zálohy. V případě, že poskytovatelé budou měnit odstávky na základě výsledků měsíčních výběrových řízení a reagovat na volatilitu cen elektřiny a ceny povolenek, bude obtížnější sladit měnící se požadavky účastníků měsíční přípravy provozu. ČEPS tak nebude schopna ověřit, zda je v provozu dostatek certifikovaných zařízení schopných poskytnout regulační zálohu.

V návaznosti na plánování výroby lze v případě neudělení výjimky očekávat problémy poskytovatelů s plánováním palivových potřeb a palivových nákladů. Roční kontrakty pomáhají některým poskytovatelům účelně naplánovat potřeby paliva na příští kalendářní rok. Poskytovatelé mohou uzavřít kontrakty na dodávku paliva na další rok. Případný nákup na měsíční bázi tuto strategii znemožňuje a může mít dopad do velikosti nabízených služeb, pokud nebude mít poskytovatel palivo k dispozici. Poskytovatelé mohou tuto nejistotu řešit prodáním volného výkonu na trhu se silovou elektřinou nebo zrušením palivových kontraktů a neúčastí na trhu s regulační zálohou. V obou případech hrozí pro ČEPS riziko snížení nabízeného objemu regulačních záloh v rámci měsíčních výběrových řízení. Další možností je promítnout náklady případného nevyužitého paliva do cen nabízené regulační zálohy, čímž může dojít ke zvýšení cen regulačních záloh pro ČEPS a v konečném důsledku i zvýšení cen pro koncové zákazníky.

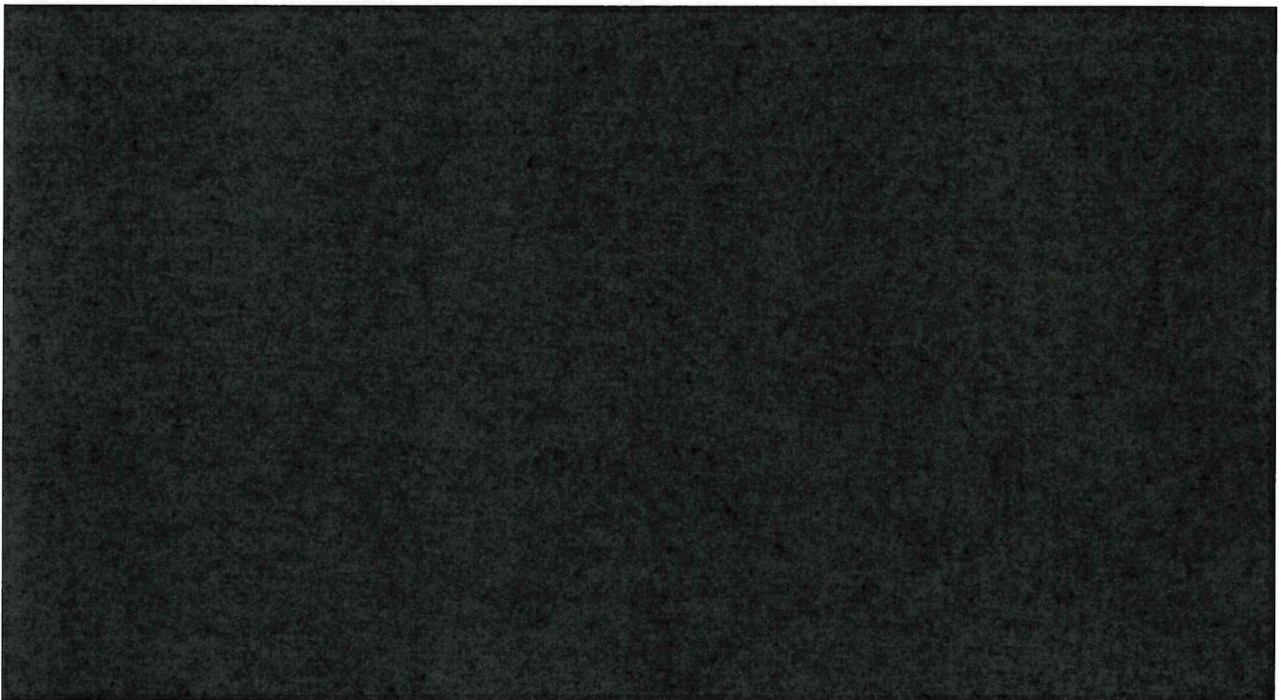
VEDEME ELEKTŘINU NEJVYŠŠÍHO NAPĚTÍ

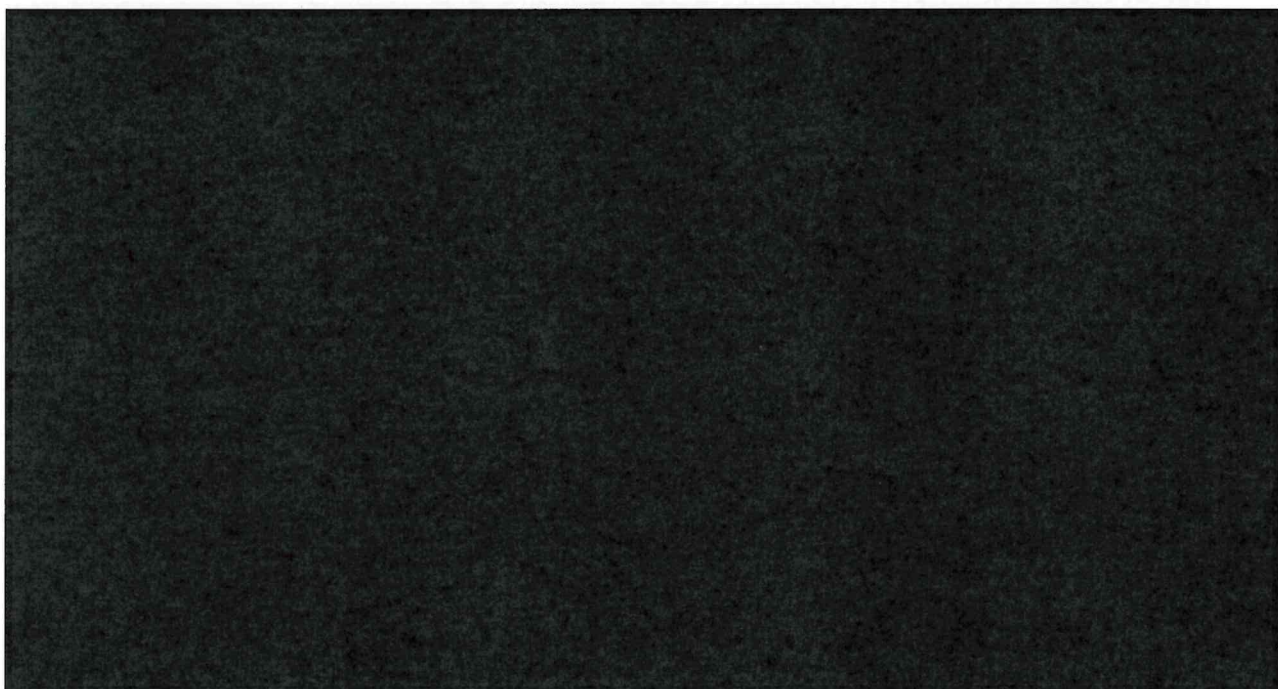
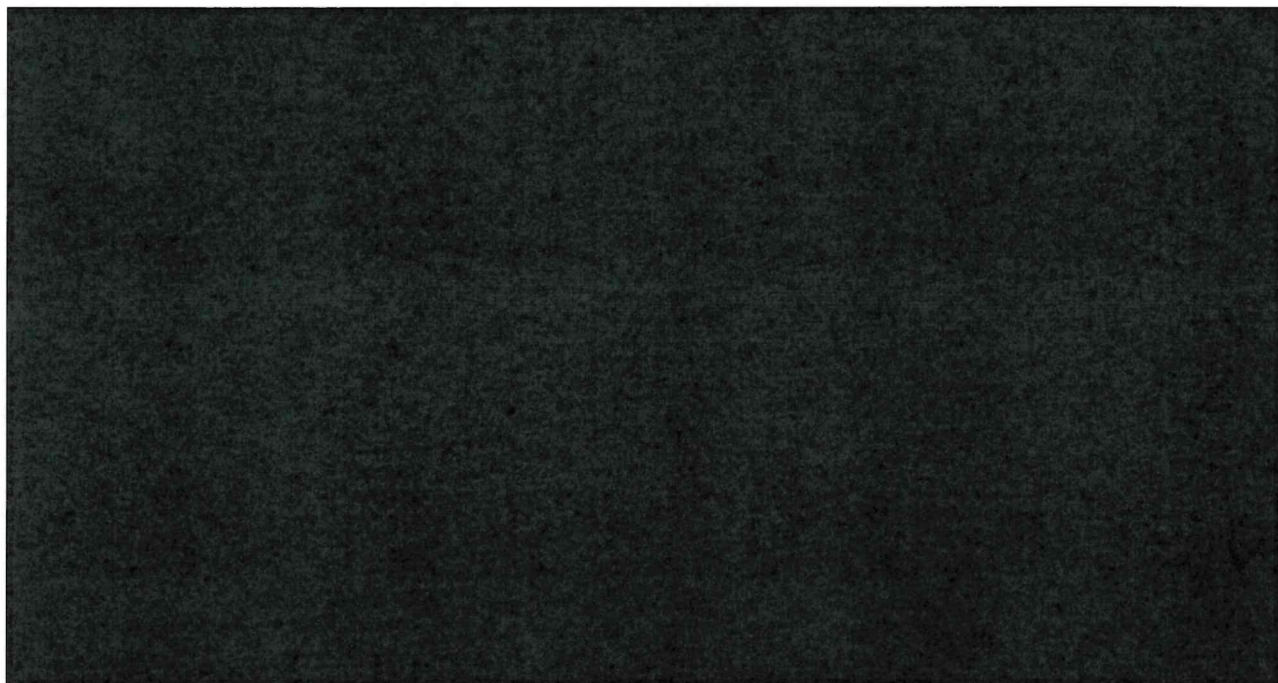


4 Odůvodnění výjimky prokazující, že taková výjimka by vedla k nižším nákladům pro konečné zákazníky (čl. 6 odst. 10 písm. d) Nařízení)

ČEPS nakupuje celkový objem regulační zálohy schválený v ročním výběrovém řízení. Zbytek regulační zálohy je v souladu s Nařízením nakupován na DT se SVR.

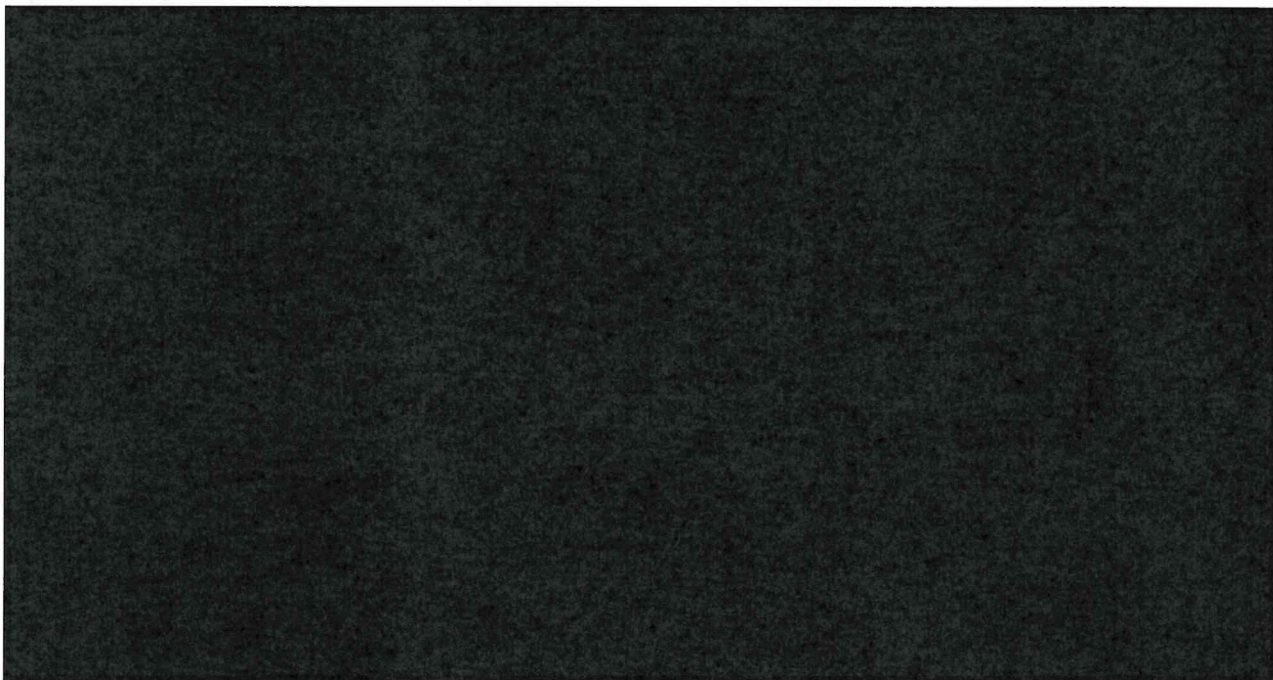
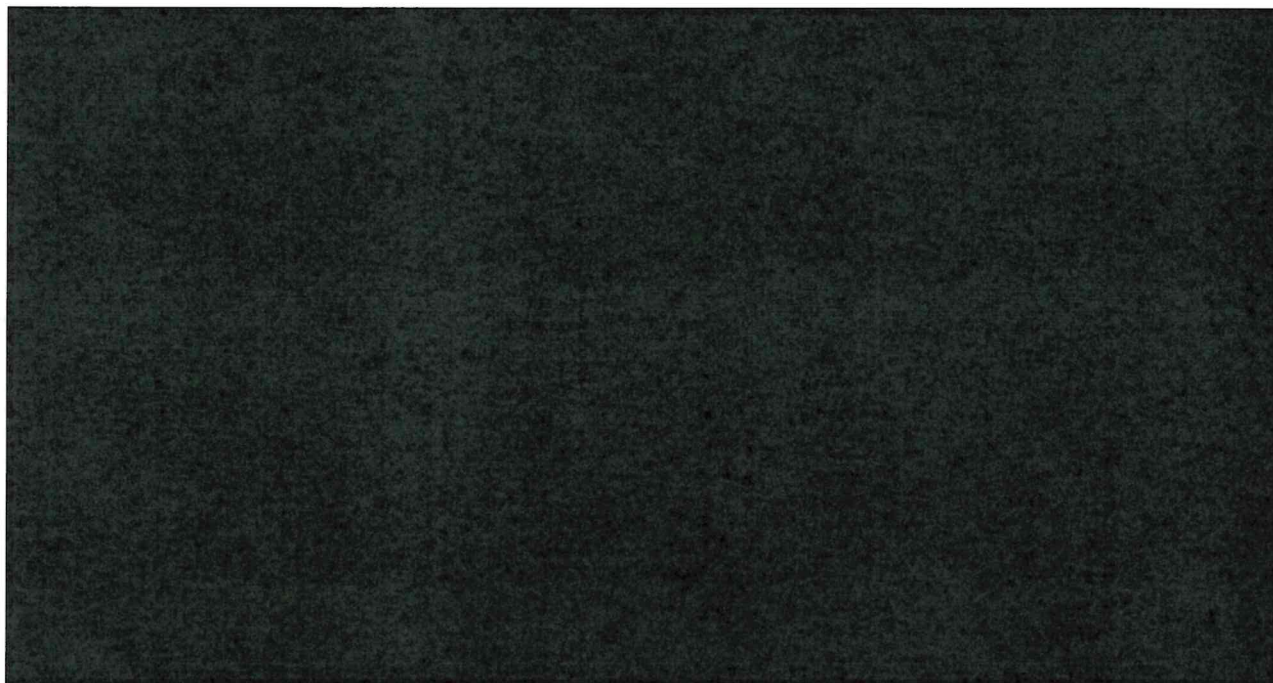
Kromě dostatečného zajištění regulační zálohy pro bezpečnost provozu přenosové soustavy umožňuje tato zavedená praxe poskytovatelům nabízet nižší ceny, než by tomu bylo v případě nejistého a měnícího se tržního prostředí, ve kterém si poskytovatelé nemohou s jistotou naplánovat své výnosy. Je tedy zřejmé, že udělená výjimka bude mít pozitivní dopad na trh s regulační zálohou.





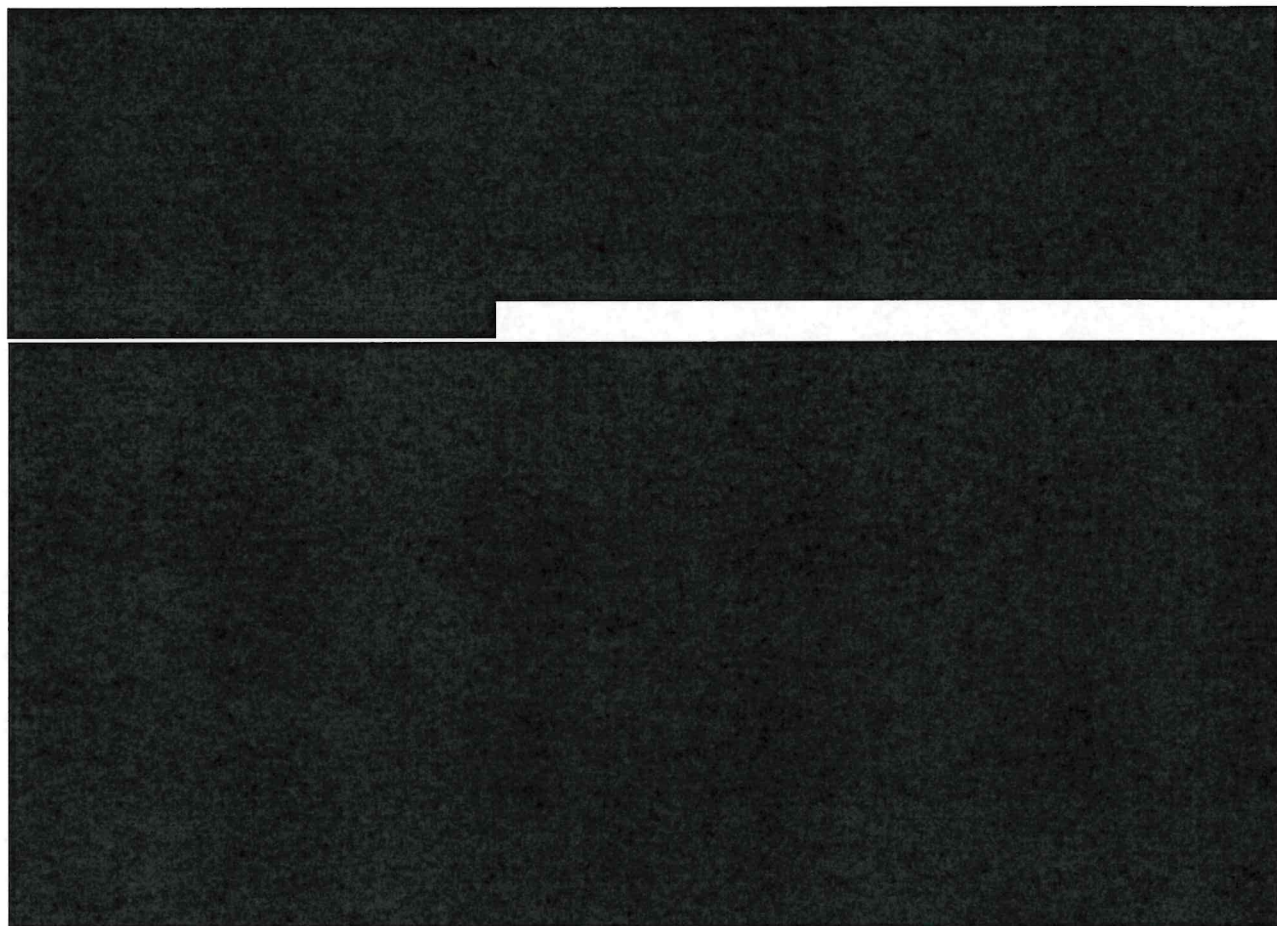
VEDEME ELEKTRINU NEJVYŠŠÍHO NAPĚTÍ





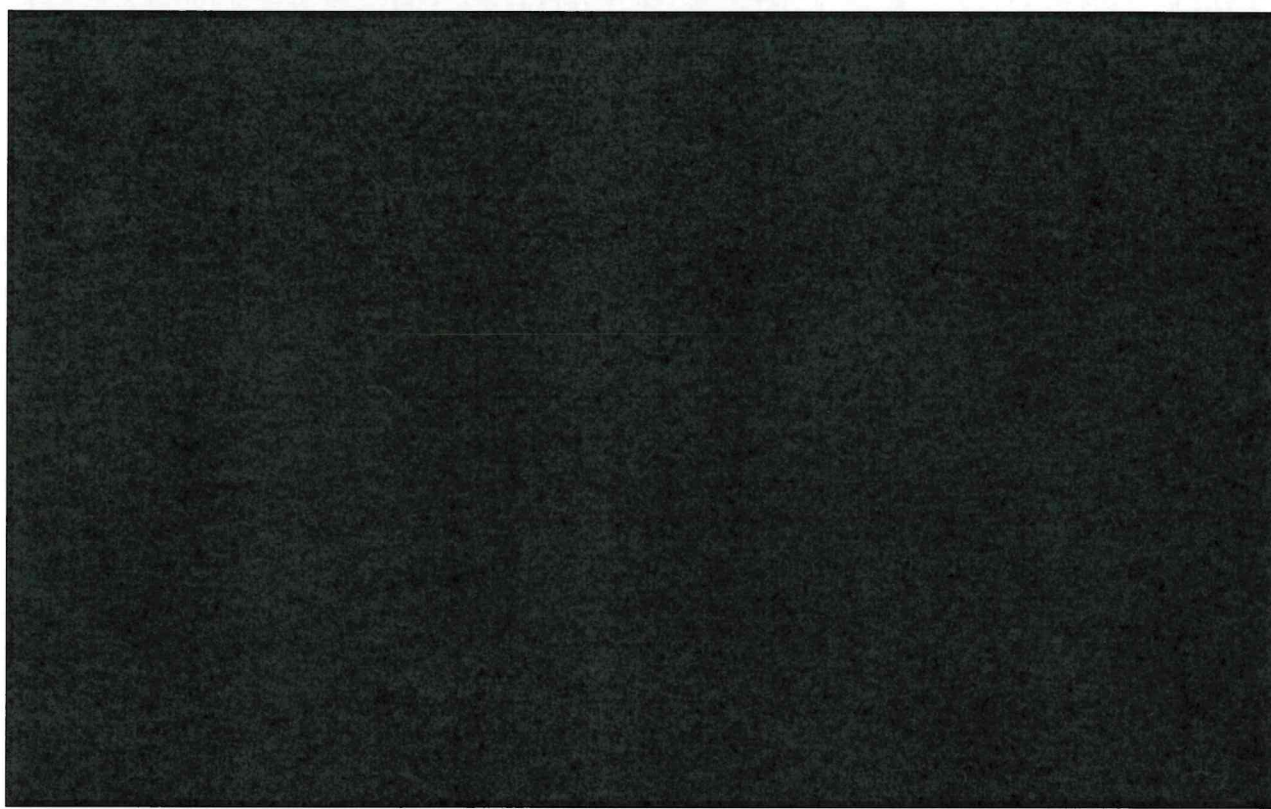
VEDEME ELEKTRINU NEJVYŠŠÍHO NAPĚTÍ





VEDEME ELEKTŘINU NEJVYŠŠÍHO NAPĚTÍ





VEDEME ELEKTRINU NEJVYŠŠÍHO NAPĚTÍ



4.1 Analýza dopadu na snižování nákladů

Výši nákladů v případě měsíčních kontraktů nelze s ohledem na nulovou historickou zkušenost s takovými kontrakty předem odhadnout, jelikož ČEPS všechny DK uzavírala pouze na roční a víceleté bázi. Z výše uvedeného lze dovodit, že čím delší je smluvní období, tím jsou zálohy poskytovány za příznivější ceny – tedy roční kontrakt je cenově výhodnější než kontrakt měsíční.

Ceny měsíčních kontraktů budou mít zcela jistě odlišný cenový průběh v jednotlivých ročních obdobích v závislosti na cenách silové elektřiny, cenách povolenek, neočekávaných odstávkách a údržbě energetických zařízení, venkovní teplotě, sezonní spotřebě atd. Tyto skutečnosti doposud poskytovatelé zahrnovali do nabízené ceny v rámci ročních kontraktů. Při případném přechodu na měsíční kontrakty a zahrnutí zmíněných skutečností lze očekávat větší výkyvy cen, a tedy značnou nejistotu.

Pro ČEPS by znamenalo zavedení měsíčních kontraktů riziko volatilního vývoje nákladů z důvodu neexistence zkušeností a informací, jak by se v takovém prostředí poskytovatelé chovali. Lze nicméně očekávat, že výše popsaná rizika z měsíčních kontraktů by se projevila v jejich ceně za regulační zálohu.



5 Závěr

V návaznosti na podanou žádost o udělení výjimky ze dne 6. 3. 2024 č. j. ČEPS: 43/24/13000 podle čl. 6 odst. 9 Nařízení a na zjištění představená i v tomto odůvodnění, jako jsou např. volatilní ceny regulační zálohy na DT se SVR a v některých případech nepokrytá poptávka, ČEPS považuje udělení této výjimky za klíčové z pohledu zajištění funkčního trhu s regulační zálohou, protože měsíční smlouvy na poskytování regulační zálohy tyto skutečnosti dostatečně neřeší, jelikož i u nich lze předpokládat nejistotu ohledně vývoje cen na trhu s regulační zálohou. ČEPS je přesvědčena, že tato žádost o výjimku podle čl. 6 odst. 10 Nařízení splňuje veškeré náležitosti vyžadované Nařízením.

Udělení výjimky podle čl. 6 odst. 10 Nařízení zároveň pro případné nové poskytovatele poskytuje dostatečný prostor účastnit se DK nebo DT. Udělení této výjimky bude mít pravděpodobně pozitivní vliv na cenu elektřiny pro konečného zákazníka.

Pro nové potenciální poskytovatele je stále dána možnost zapojit se do trhu s regulační zálohou v rámci denního nákupu minimálně 30 % standardních produktů regulační zálohy a 40 % objemu všech produktů regulační zálohy, tak i v rámci ročního výběrového řízení.

S ohledem na vše uvedené a z pohledu základního poslání ČEPS zajistit spolehlivý, bezpečný a efektivní provoz přenosové soustavy ČR, nemůže ČEPS navrhnout jakoukoliv jinou variantu DK nežli roční kontrakty.

